

Zadania z biologii oraz edukacji dla
bezpieczeństwa do fragmentu
utworu: „Chłopiec, który przeżył
Auschwitz” Tomasza Wandzela -
poziom: szkoła ponadpodstawowa

Patryk Daniel
Garkowski

**Zadania z biologii oraz edukacji dla
bezpieczeństwa do fragmentu
utworu: „Chłopiec, który przeżył
Auschwitz” Tomasza Wandzela -
poziom: szkoła ponadpodstawowa**

**Patryk Daniel
Garkowski**

Patryk Daniel Garkowski: Zadania z biologii oraz edukacji dla bezpieczeństwa do fragmentu utworu: „Chłopiec, który przeżył Auschwitz” Tomasza Wandzela - poziom: szkoła ponadpodstawowa

ISBN: 978-83-8386-318-4

Data wydania: 24 lipca 2025 roku

Wydanie I

Wydawca: Patryk Daniel Garkowski

Projekt okładki: Patryk Daniel Garkowski

Patryk Daniel Garkowski:

Zadania z biologii oraz edukacji dla bezpieczeństwa do fragmentu utworu: „Chłopiec, który przeżył Auschwitz” Tomasza Wandzela - poziom: szkoła ponadpodstawowa

fragment książki: „Chłopiec, który przeżył Auschwitz” Tomasza Wandzela:

„Co kilka dni, najczęściej, gdy jesteśmy po obiedzie, do przedszkola przychodzi doktor, ten sam, który każdego ranka zjawiał się, gdy byłem na rewirze. Tutaj nie ma tak groźnej miny jak w obozowym szpitalu. Jest sympatyczny, uśmiechnięty, a czasami nawet bawi się z którymś z dzieci. Nasze opiekunki przestają wtedy być wesołe i z poważnymi minami mówią do niego: „panie doktorze Mengele”. Jednak między sobą nazywają go aniołem śmierci. Dzieci uwielbiają odwiedzić pana doktora. Jest dla nas taki miły i rozdaje cukierki. Zawsze po jego wizytach jakieś dziecko zostaje zabrane. Czasami po kilku dniach wraca, a czasami nie. Pewnego dnia doktor zatrzymuje się przy mnie. Choć uśmiecha się przyjaźnie, czuję dziwny strach. Wkrótce potem jedna z opiekunek przywołuje mnie do siebie i prowadzi do baraku niedaleko przedszkola.

– A po co tam idę? – pytam wystraszony tym, że tak nagle przenoszą mnie w inne miejsce.

– To jest taki szpital dla dzieci, w którym pan doktor będzie ciebie badał – odpowiada opiekunka smutnym głosem. Rzeczywiście przed wejściem do niewielkiego baraku czeka już na nas doktor Mengele. Ubrany w biały fartuch spaceruje w kółko nerwowym krokiem.

– Następnym razem proszę się nie spóźniać, bo na pani miejsce mogę znaleźć setki bardziej punktualnych – mówi do opiekunki tak chłodnym tonem, że aż mi robi się zimno.

– Bardzo przepraszam, panie doktorze, to się już więcej nie powtórzy – przeprasza wystraszona opiekunka, ale doktor wcale jej nie słucha, tylko bierze mnie za rękę i wprowadza do baraku. Odwracając głowę, widzę, jak opiekunka szybkim krokiem wraca do przedszkola. Doktor prowadzi mnie do dużego pomieszczenia pełnego regałów, na których stoi mnóstwo dziwnych buteleczek i pojemników.

– Prawda, że prawie idealny Aryjczyk? – mówi do siedzącej przy stole kobiety, która tak samo jak doktor ma na sobie biały fartuch. Kobieta wstaje, wychodzi zza stołu i okrążając mnie kilka razy, dokładnie mi się przygląda.

– Jak zwykle ma pan rację – odpowiada wreszcie.

– Jednak jak tak na niego patrzę, dochodzę do wniosku, że o ile czaszka, włosy, nos i cera są aryjskie, to jego oczy za mało niebieskie, a za bardzo zielone – odzywa się znowu doktor, sadzając mnie na metalowym taborecie. Sam siada naprzeciw i uśmiechając się serdecznie, świeci mi w oczy ostrym światłem.

Patryk Daniel Garkowski:

Zadania z biologii oraz edukacji dla bezpieczeństwa do fragmentu utworu: „Chłopiec, który przeżył Auschwitz” Tomasza Wandzela - poziom: szkoła ponadpodstawowa

– Ale my to naprawimy. Poprawimy co trzeba, abys godnie reprezentował niemiecki naród – mówi ściszym głosem. Nie rozumiem, dlaczego doktor chce poprawiać moje oczy. Przecież mama, babcia, tato, a nawet obie ciocie z obozu zawsze powtarzały, że wszystko mam piękne, a oczy to już wyjątkowo.

– No dobrze, pani Elzo, proszę zaprowadzić chłopca do sali, jutro się nim zajmę – nakazuje doktor, przestając świecić mi w oczy jasnym światłem. Przed odejściem przyjaźnie tarmosi moje włosy, które zdążyły już trochę odrosnąć, i częstuje cukierkiem.

Pani Elza bierze mnie za rękę i prowadzi do jeszcze większej sali, gdzie na łózkach leżą już inne dzieci. Na rękach, nogach i głowach mają zawinięte bandaże. Niektóre cicho jęczą, a pozostałe wyglądają, jakby spały. Wśród dzieci poznaję Kasię i Zosię, bliźniaczki, które zostały zabrane z przedszkola kilka dni temu.

– Tu będziesz spał – mówi pani Elza, pokazując metalowe łóżko przy oknie – zaraz przyniosę ci jeszcze jeden koc na wypadek, gdyby było ci w nocy zimno – dodaje i wychodzi z pomieszczenia. Siadam na łóżku i czuję, że zaczynam tęsknić za przedszkolem. Tam zawsze jest wesoło i gwarno, a tutaj, choć są dzieci, panuje smutek, nawet ściany są białe i zimne. Po wyjściu pani Elzy wstaję z łóżka i podchodzę do bliźniaczek. Wtedy widzę, że dziewczynki są ze sobą połączone, wcale się nie ruszają i wyglądają, jakby były martwe. Wystraszony tym widokiem szybko wracam na swoje łóżko. Rankiem pojawia się doktor i zabiera mnie do dziwnego pokoju. Na jego środku stoi wysoki stół. Pani Elza każe mi się na nim położyć, a gdy to robię, przywiązuje moje nogi i ręce skórzanymi pasami.

– Czy to będzie bolało? – pytam, kiedy widzę nad sobą uśmiechniętą twarz doktora.

– Może tylko troszeczkę – zapewnia, zakładając mi na głowę metalowe urządzenie, które powoduje, że wcale nie mogę zamknąć oczu.

– A teraz sprawimy, że będziesz miał cudownie niebieskie, aryjskie spojrzenie – mówi doktor, smarując moje oczy jakąś maścią, przez którą wszystko widzę jakby za mgłą. Ból przychodzi dopiero po chwili. Jest tak silny, że krzyczę, płaczę, próbuję się wyrwać, ale pasy trzymają mocno. Chcę zamknąć oczy, lecz urządzenie, które mam na głowie, przytrzymuje moje powieki. Doktor zachowuje się tak, jakby nie słyszał mojego płaczu i wołania. Powoli ze złośliwym uśmiechem na twarzy smaruje moje drugie oko. Po pewnym czasie zdejmuje mi z głowy urządzenie, kładzie na

Patryk Daniel Garkowski:

Zadania z biologii oraz edukacji dla bezpieczeństwa do fragmentu utworu: „Chłopiec, który przeżył Auschwitz” Tomasza Wandzela - poziom: szkoła ponadpodstawowa

oczy watę i ciasno owija głowę bandażem.

– Pani Elzo, proszę zaprowadzić chłopca na salę i unieruchomić mu ręce, aby nie mógł zdjąć opatrunku – słyszę głos doktora. Teraz kiedy nie widzę jego twarzy, ten głos brzmi jakoś groźnie i jeszcze bardziej zaczynam się bać. Czuję, jak ciepła dłoń pani Elzy dotyka mojej ręki, pomaga mi zejść ze stołu i prowadzi w zupełnej ciemności. Boję się zrobić kolejny krok.

– Jestem tuż obok i nic ci się nie stanie – zapewnia kobieta. Jednak ja już jej nie wierzę. Podobnie jak doktorowi, który obiecywał, że nie będzie bolało. Kiedy już leżę na łóżku, pani Elza przywiązuje moje ręce do metalowej ramy łóżka.

– Teraz spróbuj zasnąć – mówi, gładząc mnie po głowie. Po chwili słyszę jej oddalające się kroki. Kiedy cichną, próbuję uwolnić związane ręce, ale skórzane pasy trzymają mocno. Zmęczony opadam na poduszkę i po chwili zasypiam. Kiedy się budzę, słyszę jakieś głosy. Rozpoznaję głos doktora.

– Z tych dwóch już nic nie będzie, proszę podać zastrzyk.

– Dobrze, panie doktorze – odpowiada jakaś kobieta o piskliwym głosie. Nie jest to pani Elza, jej głos brzmi zupełnie inaczej. Boję się, że doktor podejdzie również do mnie, ale tym razem nie jest mną zainteresowany. Dopiero po kilku dniach przychodzi i zdejmuje mi opatrunek. W pierwszej chwili mrużę oczy, bo wszystko mnie razi.”¹

1 T. Wandzel, *Chłopiec, który przeżył Auschwitz*, 2021, Wydawnictwo MG, s. 67-71.

Patryk Daniel Garkowski:

Zadania z biologii oraz edukacji dla bezpieczeństwa do fragmentu utworu: „Chłopiec, który przeżył Auschwitz” Tomasza Wandzela - poziom: szkoła ponadpodstawowa

Zadanie 1. Odpowiedz, od czego zależy barwa oczu u człowieka? (0-1 p.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 2. Wyjaśnij przyczyny możliwej odmienności, gdy chodzi o stan zdrowia, cechy osobowościowe, wygląd w przypadku bliźniąt jednojajowych będących w wieku podeszłym. (0-1 p.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. Wytlumacz, czym jest higiena pracy wzroku. (0-1 p.)

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4. Przedstaw rolę oświetlenia w higienie pracy wzroku/wzrokowego narządu. (0-1 p.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Patryk Daniel Garkowski:

Zadania z biologii oraz edukacji dla bezpieczeństwa do fragmentu utworu: „Chłopiec, który przeżył Auschwitz” Tomasza Wandzela - poziom: szkoła ponadpodstawowa

Zadanie 5. Uzupełnij tabelkę. Przedstaw budowę, a także funkcje podanych elementów aparatu ochronnego ocznej gałki. (0-8 p.)

nazwa elementu aparatu ochronnego gałki ocznej	przedstawienie budowy elementu	przedstawienie funkcji elementu
narząd łzowy		
brwi		
powieki		
spojówka		

Zadanie 6. Wytlumacz, czym jest lizozym i określ rolę lizozymu we łzach. (0-2 p.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7. Skreśl niepasujące wyrazy. (0-4 p.)

- 1) Gdy chodzi o dzieci, o młode ofiary doktora Mengele, to w ich przypadku występowały ze strony doktora Mengele zagrożenia *naturalne/spowodowane działalnością człowieka*.
- 2) Zosia oraz Kasia były *bliźniaczkami/niespokrewnionymi genetycznie siostrami ciotecznymi*.
- 3) Doktor Mengele oznajmił chłodnym tonem o *spóźnieniu/nadgorliwości* opiekunki.
- 4) Doktor Mengele powiedział, że oczy chłopca - głównego bohatera tekstu są za bardzo *niebieskie/zielone*.

Patryk Daniel Garkowski:

Zadania z biologii oraz edukacji dla bezpieczeństwa do fragmentu utworu: „Chłopiec, który przeżył Auschwitz” Tomasza Wandzela - poziom: szkoła ponadpodstawowa

Zadanie 8. Przedstaw budowę oraz funkcje podanych w tabeli elementów oka. (0-8 p.)

nazwa elementu oka	przedstawienie budowy elementu	przedstawienie funkcji elementu
rogówka		
plamka		
siatkówka		
soczewka		

Zadanie 9. Proszę opisać tęczówkę. (0-2 p.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. Uzupełnij tabelkę. Każdą z podanych chorób oczu krótko opisz, jak również przedstaw, jakie jest widzenie w przypadku każdej z poszczególnych ocznych chorób. (0-4 p.)

nazwa ocznej choroby	opis/przedstawienie choroby	jakie jest widzenie w przypadku owej choroby ocznej?
jaskra		
zaćma		

Patryk Daniel Garkowski:

Zadania z biologii oraz edukacji dla bezpieczeństwa do fragmentu utworu: „Chłopiec, który przeżył Auschwitz” Tomasza Wandzela - poziom: szkoła ponadpodstawowa

Zadanie 11. Proszę wymienić trzy elementy błony naczyniowej (budującej oczną gałkę). (0-3 p.)

1)

2)

3)

Zadanie 12. Proszę podać dwie ogólne funkcje opatrunków. (0-2 p.)

1)

2)

.....

Zadanie 13. Każdy z rodzajów opatrunków krótko opisz, jak również podaj, kiedy są dane typy opatrunków stosowane, w jakich to okolicznościach, kiedy znajdują one zastosowanie. (0-4 p.)

rodzaj opatrunku	opis/przedstawienie rodzaju opatrunku	kiedy dany typ opatrunku znajduje zastosowanie, w jakich okolicznościach?
opatrunki uciskowe		
opatrunki osłaniające		

Zadanie 14. Napisz, jaki rodzaj opatrunku (a zatem czy opatrunek uciskowy, czy może opatrunek osłaniający) zastosowany został w przypadku głównego bohatera utworu, będącego zarazem narratorem. (0-1 p.)

.....

.....

Zadanie 15. Oznajmij jedno behawioralne przystosowanie zwiększające szanse na przeżycie u wybranego przez Ciebie bohatera tekstu. Oto w odpowiedzi trzeba wskazać bohatera. (0-2 p.)
podanie bohatera:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Patryk Daniel Garkowski:

Zadania z biologii oraz edukacji dla bezpieczeństwa do fragmentu utworu: „Chłopiec, który przeżył Auschwitz” Tomasza Wandzela - poziom: szkoła ponadpodstawowa

Zadanie 16. Proszę przedstawić poprzez genetyczny rodowód dziedziczenie barwy oczu - oto w pierwszym pokoleniu wszyscy muszą mieć oczy ciemne, natomiast wszyscy z najnowszego pokolenia, w ów narysowanym rodowodzie, mają mieć barwę oczu niebieską. (0-3 p.)

Zadanie 17. Uzupełnij tabelkę dotyczącą wad wzroku. Oto każdą z wad wzroku krótko opisz. Ty oznajmij, kiedy każda z podanych wad wzroku występuje; napisz, kiedy to możemy o ich zaistnieniu mówić. (0-3 p.)

nazwa wady wzroku	opis wady wzroku, podanie, kiedy ona występuje, kiedy to można o danej wadzie wzroku mówić
krótkowzroczność	
astygmatyzm	
dalekowzroczność	

Patryk Daniel Garkowski:

Zadania z biologii oraz edukacji dla bezpieczeństwa do fragmentu utworu: „Chłopiec, który przeżył Auschwitz” Tomasza Wandzela - poziom: szkoła ponadpodstawowa

Zadanie 18. Ustal prawdziwość stwierdzeń. (0-15 p.)

- 1) Dzięki nowatorskim oraz zgodnym z etyką działaniom medycznym doktora Mengele główny bohater biograficznej powieści - mały chłopiec uzyskał nowe, użyteczne przystosowanie anatomiczne - zielone oczy. prawda/fałsz
- 2) Obozowym przystosowaniem behawioralnym głównego bohatera tekstu - chłopca były całkowite: posłuszeństwo, podporządkowanie wobec doktora Mengele oraz wobec opiekunek w przedszkolu. prawda/fałsz
- 3) Doktor Mengele wizytując przedszkole, celowo wywoływał wśród dzieci, małych podopiecznych strach, lęk, trwogę. prawda/fałsz
- 4) Doktor Mengele podawał dzieciom w przedszkolu zatrute konserwy rybne, zaś od jednej z takich konserw zmarła w straszliwych mękach dziewczynka Zosia. prawda/fałsz
- 5) Główny bohater tekstu - chłopiec był obiektem badań dla doktora Mengele. prawda/fałsz
- 6) Przeprowadzona przez doktora Mengele dobroczynna kuracja wobec chłopca-narratora poprawiła od razu u tego dziecka jego wrażenia zmysłowe, akomodację, widzenie stereoskopowe/przestrzenne, poprawiła natychmiast widzenie młodego organizmu; a wszystko to nastąpiło błyskawicznie, od razu po zaaplikowaniu leczniczej, cudownej maści. prawda/fałsz
- 7) Gdy główny bohater - chłopiec miał nakładaną maść na oczy, to znajdował się w pozycji bezpiecznej dla niego samego i mógł wtedy dowolnie operować swoimi kończynami. prawda/fałsz
- 8) Bliźniaczki: Zosia, Kasia, będące obiektami badawczymi dla doktora Mengele, wykazały niezwykle zdolności regeneracyjne od razu po tym, jak zostały połączone ze sobą w jedno - obie dziewczynki przetrwały obóz zagłady lagier i dobrze one funkcjonowały jako jedno ciało po zakończeniu II wojny światowej; cechowały się one doskonałymi zdolnościami motorycznymi (sprawność organizmu podniosła się, ponieważ miał ów organizm hybrydowy aż cztery ręce i aż cztery nogi). prawda/fałsz
- 9) Na przedszkole ukazane w tekście alianci przeprowadzili sześć gazowych ataków. prawda/fałsz
- 10) Doktor Mengele wykazywał sadyzm. prawda/fałsz
- 11) Doktor Mengele uprowadził głównego nastoletniego bohatera tekstu, będącego zarazem narratorem. prawda/fałsz
- 12) W wyniku eksperymentów doktora Mengele główny bohater utworu miał rozległe oparzenia na całym ciele, co ostatecznie zakończyło się śmiercią owego młodego osobnika. prawda/fałsz
- 13) Doktor Mengele kreował swoimi działaniami zagrożenia terrorystyczne; oto przyczynami jego terrorystycznych aktów były przyczyny polityczne, socjologiczne, a także kulturowe. prawda/fałsz
- 14) Doktor Mengele wyleczył zaćmę u małej dziewczynki Elzy. prawda/fałsz
- 15) Zawsze kiedy główny bohater utworu przebywał w jednym pomieszczeniu z doktorem Mengele, to czuł się bardzo bezpiecznie i komfortowo. prawda/fałsz

Zadania z biologii oraz edukacji dla bezpieczeństwa do fragmentu utworu: „Chłopiec, który przeżył Auschwitz” Tomasza Wandzela - poziom: szkoła ponadpodstawowa

.....

.....

.....

.....

[illegible]

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)

[illegible]

Zadania z biologii oraz edukacji dla bezpieczeństwa do fragmentu utworu: „Chłopiec, który przeżył Auschwitz” Tomasza Wandzela - poziom: szkoła ponadpodstawowa

[illegible]

.....

[illegible][illegible]

Patryk Daniel Garkowski:

Zadania z biologii oraz edukacji dla bezpieczeństwa do fragmentu utworu: „Chłopiec, który przeżył Auschwitz” Tomasza Wandzela - poziom: szkoła ponadpodstawowa

Zadanie 27. Czy nałożenie waty na oczy wcześniej potraktowane maścią wywołującą bolesność, w celu wykonania opatrunku na oczy, stanowi prawidłowe postępowanie? Swoją odpowiedź uzasadnij. (0-2 p.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 28. Wyjaśnij pojęcia. (0-27 p.)

1) łzy -

.....

.....

2) konkurencja wewnątrzgatunkowa -

.....

.....

3) fenotyp -

.....

.....

4) przystosowania behawioralne -

.....

.....

5) źrenica -

.....

.....

6) sytuacja zakładnicza -

.....

.....

7) allele -

.....

.....

8) strategie żerowania -

.....

.....

9) zależności antagonistyczne -

.....

.....

10) twardówka -

.....

.....

Patryk Daniel Garkowski:

Zadania z biologii oraz edukacji dla bezpieczeństwa do fragmentu utworu: „Chłopiec, który przeżył Auschwitz” Tomasza Wandzela - poziom: szkoła ponadpodstawowa

- 11) gen -
.....
.....
- 12) ciągi komunikacyjne -
.....
.....
- 13) krwotok -
.....
.....
- 14) rodopsyna -
.....
.....
- 15) gałka oczna -
.....
.....
- 16) tortury -
.....
.....
- 17) środki ochrony osobistej -
.....
.....
- 18) przemoc -
.....
.....
- 19) daltonizm -
.....
.....
- 20) materiały opatrunkowe -
.....
.....
- 21) melanina -
.....
.....
- 22) unizoność -
.....
.....
- 23) wrażenia zmysłowe -
.....
.....
- 24) uraz -
.....
.....

Patryk Daniel Garkowski:

Zadania z biologii oraz edukacji dla bezpieczeństwa do fragmentu utworu: „Chłopiec, który przeżył Auschwitz” Tomasza Wandzela - poziom: szkoła ponadpodstawowa

25) reakcje psychosomatyczne -

.....

.....

26) poszkodowany -

.....

.....

27) rana -

.....

.....